

ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ	
1.	Датум и орган који је именовано комисију: 18.05.2016. године, Наставно-научно веће Факултета спорта и физичког васпитања Универзитета у Новом Саду
2.	Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Ивана Миловановић, доцент, Социолошке науке у спорту и физичком васпитању, 14.02.2015. године, Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Новом Саду; Др Вишња Ђорђевић, редовни професор, Основне научне дисциплине у спорту и физичком васпитању, 16.12.2015. године, Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Новом Саду; Др Јосип Лепеш, доцент, Физичка култура са методиком наставе, 08.12.2011. године, Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици, Универзитет у Новом Саду.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ	
1.	Име, име једног родитеља, презиме: Саболч, Чаба, Халаши
2.	Датум рођења, општина, држава: 10.10.1982. године, Суботица, Република Србија
3.	Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Новом Саду, Физичко васпитање и спорт, Мастер професор физичког васпитања и спорта
4.	Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2011, Спорт и физичко васпитање
5.	Назив факултета, назив мастер рада, научна област и датум одбране: Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Новом Саду, Релације телесне композиције и моторичких способности код деце узраста 7 година из Суботице, Основне научне дисциплине у спорту и физичком васпитању, 24.10.2011. године
6.	Научна област из које је стечено академско звање магистара наука: Основне научне дисциплине у спорту и физичком васпитању
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:	
	Телесна структура и моторички статус као предиктори квалитета живота деце млађег школског узраста

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација садржи укупно 145 страна. Грађа је приказана у 9 поглавља, садржи попис литературе (263 референце), као и 3 прилога. Поред текстуалне презентације грађе, дисертација садржи и 31 табелу и 13 слика. Дисертација обухвата следећа поглавља:

- 1 УВОД (стр. 1-3)
- 2 ТЕОРИЈСКИ ОКВИР РАДА (стр. 4-32)
 - 2.1 Квалитет живота повезан са здрављем
 - 2.2 Показатељи физичког раста и развоја
 - 2.3 Телесна структура
 - 2.4 Моторичке способности
 - 2.5 Моторичке вештине
 - 2.6 Досадашња истраживања
- 3 ПРОБЛЕМ, ПРЕДМЕТ И ЦИЉЕВИ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 33-34)
- 4 ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 35)
- 5 МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА (стр. 36-71)
 - 5.1 Узорак испитаника
 - 5.2 Мере и мерни инструменти
 - 5.2.1 Антропометријски параметри
 - 5.2.2 Телесна структура
 - 5.2.3 Моторичке способности
 - 5.2.4 Моторичке вештине
 - 5.2.5 Квалитет живота повезан са здрављем
 - 5.3 Организација мерења и тестирања
 - 5.4 Методе обраде података
- 6 РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 72-95)
 - 6.1 Основни дескриптивни статистички и карактеристике дистрибуције анализираних варијабли
 - 6.2 Анализа значајности родних разлика у посматраним варијаблама
 - 6.3 Повезаност испитиваних варијабли са квалитетом живота повезаног са здрављем
 - 6.3.1 Повезаност антропометријских параметара и квалитета живота повезаног са здрављем
 - 6.3.2 Повезаност између телесне структуре и квалитета живота повезаног са здрављем
 - 6.3.3 Повезаност између моторичких способности и квалитета живота повезаног са здрављем
 - 6.3.4 Повезаност између крупне моторике и квалитета живота повезаног са здрављем
 - 6.4 Утицај предикторског система на квалитет живота повезаног са здрављем
- 7 ДИСКУСИЈА (стр. 96-114)
- 8 ЗАКЉУЧАК (стр. 115-118)
- 9 ЛИТЕРАТУРА (стр. 119-138)
- ПРИЛОГ 1, 2 и 3 (стр. 139-145)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У *Уводу* је концизно приказан савремени контекст одрастања и наглашен је значај физичке активности и моторичке умешности деце за њихово здравље и складан психо-физички развој. Пораст гојазности и сложене консеквенце неадекватног моторичког развоја деце доводе се у везу са улогом и значајем школског физичког васпитања. Аутор указује на недостатак релевантних истраживања проблематике квалитета живота повезаног са здрављем, усмерених на релације са телесном структуром и моторичким развојем деце млађег школског узраста. Уводно поглавље на убедљив начин уводи у истраживачки проблем, указујући на потребу и оправданост актуелног истраживања.

Теоријски оквир рада ваљано је дефинисан на основу претходних истраживања и актуелних теоријских парадигми. У фокусу истраживања налази се квалитет живота повезан са здрављем и његове релације са одабраним димензијама антрополошког статуса деце. За потребе истраживања испитане су релације између квалитета живота повезаног са здрављем као зависне варијабле и независних варијабли: физички раст и развој (висина, тежина), моторички статус (моторичке способности, моторичке вештине) и телесна структура. Физички раст и развој деце, њихов моторички статус и телесна структура, могу утицати на учествовање у физичкој активности, игри и другим активностима са вршњацима, и тако допринети физичком и менталном здрављу, односно, квалитету живота повезаног са здрављем. У поглављу су на систематичан и конзистентан начин приказани актуелни приступи и теорије који се односе на квалитет живота повезан са здрављем, физички раст и развој деце, телесну структуру, моторичке способности и моторичке вештине деце. Поред тога, у поглављу је дат заокружен преглед релевантних претходних истраживања, која аутор успешно доводи у везу са актуелним истраживањем.

Поглавље *Проблем, предмет и циљеви истраживања* прецизно дефинише истраживачку проблематику. Проблем истраживања се односи на релације антропометријских параметара, телесне структуре и моторичког статуса деце млађег школског узраста, и различитих аспеката квалитета живота повезаног са здрављем. Предмет истраживања су антропометријски параметри (телесна висина, телесна маса), телесна структура (БМИ, проценат масног ткива, безмасна маса тела), моторичке способности (експлозивна снага ногу, репетитивна снага мишића тупа, статичка снага мишића руку и раменог појаса, координација, брзина трчања и брзина алтернативних покрета руку), моторичке вештине (локомоторне вештине - трчање, галоп, поскоци, прескакање, хоризонтални скок и бочни корак докорак; манипулација објектом, односно, вештине лоптом - ударање стојеће лопте, вођење у месту, хватање, шутирање, горње бацање, доње котрљање) и квалитет живота повезан са здрављем (пет димензија: физичка активност и здравље, опште расположење и осећања, породица и слободно време, пријатељи, школа и учење). Генерални циљ истраживања је испитивање доприноса морфолошких и моторичких фактора квалитету живота повезаног са здрављем ученика млађег школског узраста. У складу са циљем истраживања, дефинисано је укупно седам посебних задатака истраживања који се односе на родне разлике и релације одговарајућих простора са квалитетом живота повезаним са здрављем.

Хипотезе истраживања су научно утемељене, произлазе из циља, проблема и предмета истраживања. Основна хипотеза гласи: Помоћу посматраног предикторског система (антропометријски параметри, телесна структура и моторички статус) могуће је извршити предикцију квалитета живота повезаног са здрављем деце млађег школског узраста. Поред главне хипотезе, дефинисано је и шест помоћних хипотеза које се односе на постојање статистички значајних родних разлика у посматраним варијаблама, односно, на постојање статистички значајне повезаности између квалитета живота повезаног са здрављем и посматраних предикторских варијабли.

У поглављу *Метод рада*, на адекватан начин су приказани истраживачки дизајн, коришћене методе и инструменти, односно, статистичке процедуре за обраду података. Реализовано истраживање представља неекспериментално истраживање, експлоративног карактера, усмерено на идентификовање релација између независних и зависних варијабли. За прикупљање података коришћене су следеће методе: 1) Антропометријски показатељи – стандардизована антропометријска мерења; 2) Телесна структура - метода биоелектричне импеданце; 3) Моторичке способности и вештине – стандардизовани моторички тестови и 4) Квалитет живота

повезан са здрављем – стандардизовани упитник. Избор статистичких метода за обраду података одговара проблему, предмету и циљу истраживања. За анализу података и тестирање постављених хипотеза примењене су адекватне статистичке процедуре из простора параметријских и непараметријских техника и метода, укључујући основне показатеље централне тенденције и дисперзије, т-тест, Ман-Витни тест, Спирманову и Пирсонову корелацију, регресиону анализу и проверу метријских својстава мерних инструмената.

Резултати истраживања приказани су логично и систематично, коришћењем табела ради веће прегледности. Резултати су организовани у четири потпоглавља, а статистичко закључивање спроведено је на основу релевантних статистичких процедура (ниво значајности $p \leq .05$). У првом потпоглављу приказани су основни дескриптивни статистици и карактеристике дистрибуције анализираних варијабли, затим су приказани резултати тестирања значајности родних разлика у посматраним варијаблама, у трећем поглављу презентовани су резултати који се односе на повезаност предикторских варијабли са квалитетом живота повезаног са здрављем, а у четвртном одељку приказани су резултати регресионе анализе, где су као критеријумске варијабле коришћене димензије квалитета живота повезаног са здрављем.

У поглављу *Дискусија* резултати истраживања су интерпретирани и објашњени, уз поштовање принципа научног и статистичког закључивања. Уочени су обрасци и правилности, а добијени резултати су логички доведени у везу са резултатима претходних истраживања. Коришћени приступ и истраживачки дизајн су критички вредновани, истакнут је значај истраживања за теорију и праксу физичког васпитања. Могуће импликације добијених резултата тичу се значаја промоције здравог животног стила, који карактерише редовна физичка активност и здрава исхрана, при чему акценат у посматраном узрасту (као и предшколском који му претходи) треба да буде на локомоторним активностима и редукцији телесне масти. Физичка активност током детињства и адолесценције није важна само због својих непосредних користи за физичко здравље, већ и због позитивног утицаја на ментално здравље, у дугорочној перспективи. Аутор је кроз дискусију добијених резултата демонстрирао добро познавање истраживачке проблематике и способност критичког промишљања и уочавања веза између испитиваних појава.

У поглављу *Закључак* сумирани су најважнији резултати истраживања, верификоване су истраживачке хипотезе и указано је на оригинални допринос истраживања. Резултати истраживања указују на значај раног подстицања моторичког развоја и здравог животног стила код деце, који карактеришу редовно бављење физичком активношћу и здрава исхрана. Оптималан ниво моторичких способности, добро развијене фундаменталне моторичке вештине и здрава телесна структура, од великог су значаја за здравље, квалитет живота повезан са здрављем и укупно благостање деце. Закључци истраживања су прецизно формулисани, приказани логичким редоследом и утемељени на статистичком закључивању.

Литература садржи ваљан избор релевантних и актуелних референци, усмерених на истраживану проблематику. Укупно 263 референце су доследно презентоване у АПА формату.

Прилози садрже образац сагласности родитеља, мерну листу за мерење моторичких способности и упитник за процену квалитета живота повезаног са здрављем.

Комисија позитивно оцењује све делове докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Lepes, J., Halasi, S., Mandarić, S., & Tanović, N. (2014). Relations between body composition and motor abilities of children up to 7 years of age. *International Journal of Morphology*, 32(4), 1179-83. ISSN 0717-9502.

Ihász, F., Finn, K. J., Lepes, J., **Halasi, S.**, & Szabó, P. (2015). Body Composition comparisons by age groups in Hungarian adults. *International Journal of Morphology*, 33(3), 850-54. ISSN 0717-9502.

Lepeš, J., & **Halaši, S.** (2011). Jednake šanse u fizičkom vaspitanju. *Sport Mont*, 9(28-30), 76-82. ISSN: 1451-7485

Halaši, S., & Lepeš, J. (2012). Razlike u motoričkim sposobnostima i telesnoj kompoziciji između dečaka i devojčica od 7 godina. *Sportske nauke i zdravlje* 2(1), 75-79. ISSN 2232-3836

Lepeš, J., & **Halaši, S.** (2012). Relacije telesne kompozicije i motoričkih sposobnosti kod dece uzrasta 7 godina. *Sport Mont*, 10(34-36), 89-93. ISSN: 1451-7485

Milić, Z., Lepeš, J., & **Halasi, Sz.** (2015). Analysis of strength of particular muscle groups in children with postural disorders. *Sportske nauke i zdravlje*, 5(1), 74-80. ISSN 2232-8221 UDC:572.511-057.874

Lepes, J. és **Halasi, Sz.** (2013). 9-10 éves fiúk és lányok koordinációs képességeinek faktorai. [Coordination ability factors of 9 and 10 year old boys and girls]. *Évkönyv*, 8(1) 200-210. ISSN: 2217-8198

Halasi, Sz., Lepeš, J., Stajer, A., & Radanović, D. (2015). Analysis of motor abilities in terms of engagement in extracurricular sports activities of younger school-age children. *Évkönyv*, 10(1) 164-173. ISSN 2217-8198.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Основни закључци, односно, резултати истраживања, усаглашени су са циљем и хипотезама истраживања. На основу статистичке обраде података и критичке интерпретације резултата, констатовано је следеће:

- Родне разлике постоје у 10 предикторских варијабли: Процент масти у телу, Безмасна маса тела, Трчање 20 м, Претклон у седлу разножно, Скок удаљ из места, Вођење лопте, Хватање лопте, Шутрање лопте, Манипулација објектом, Коефицијент моторичког развоја и једној критеријумској варијабли (Опште расположење и осећања);
- Девојчице имају неповољнију телесну структуру у поређењу са дечацима, слабије резултате у тестовима за процену експлозивне снаге и брзине, у тестовима за процену баратања лоптом, и на субскали Опште расположење и осећања; истовремено, гипкије су и остварују просечно више вредности коефицијента моторичког развоја;
- Утврђено је укупно 19 значајних корелација између предикторских и критеријумских варијабли у субзорку дечака, у поређењу са укупно 3 у субзорку девојчица;
- Највише значајних корелација предиктора са критеријумском варијаблом (укупно 8) утврђено је за Физичку активност, као димензију квалитета живота повезаног са здрављем;
- Генерално гледано, неповољна телесна структура негативно корелира са квалитетом живота повезаног са здрављем, док моторички статус позитивно корелира са квалитетом живота повезаним са здрављем;
- Само два предиктора (Безмасна маса и Манипулација објектом) нису статистички значајно повезана ни са једном критеријумском варијаблом;
- Само димензија Породица и слободно време није статистички значајно повезана са предикторским варијаблама;
- Помоћу редукованог предикторског система могуће је извршити значајну предикцију критеријумских варијабли *Физичка активност и здравље* и *Пријатељи* код дечака, при чему проценат објашњене варијансе достиже 21% односно 16%;
- Редуковани предикторски систем не омогућава значајну предикцију критеријумских варијабли код девојчица.

На основу резултата истраживања, верификоване су помоћне хипотезе:

Хипотеза X_1 да постоје статистички значајне родне разлике у антропометријским параметрима, телесној структури, моторичким способностима, моторичким вештинама и квалитету живота повезаном са здрављем деце млађег школског узраста, *се делимично прихвата*;

Хипотеза X_2 да постоји статистички значајна повезаност између антропометријских параметара и квалитета живота повезаног са здрављем деце млађег школског узраста *се прихвата*;

Хипотеза X_3 да постоји статистички значајна повезаност између телесне структуре и квалитета живота повезаног са здрављем деце млађег школског узраста *се прихвата*;

Хипотеза X_4 да постоји статистички значајна повезаност између моторичких способности и квалитета живота повезаног са здрављем деце млађег школског узраста *се делимично прихвата*;

Хипотеза X_5 да постоји статистички значајна повезаност између моторичких вештина и квалитета живот повезаног са здрављем деце млађег школског узраста, *се делимично прихвата*;

Хипотеза X_6 да генерални предикторски систем статистички значајно утиче на квалитет живота повезан са здрављем деце млађег школског узраста *се делимично прихвата*.

На основу верификације помоћних хипотеза ($X_1 - X_6$), **основна хипотеза X** да је помоћу посматраног предикторског система (антропометријски параметри, телесна структура и моторички статус) могуће извршити предикцију квалитета живота повезаног са здрављем деце млађег школског узраста, *се делимично прихвата*.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Докторска дисертација „Телесна структура и моторички статус као предиктори квалитета живота деце млађег школског узраста“, у целини гледано, поседује логичку и кохерентну структуру. Резултати истраживања приказани су текстуално, табеларно и графички, на систематичан и прегледан начин. Проблем, предмет и циљ истраживања су прецизно дефинисани, а истраживачке хипотезе су добро операционализоване. Тумачење резултата заснива се на ваљаном теоријском оквиру и критичком прегледу релевантних претходних истраживања. Добијени резултати интерпретирани су методолошки коректно и критички вредновани у контексту претходних истраживања и теоријског оквира истраживања. Може се закључити да су резултати приказани и протумачени на јасан, објективан и научни начин, у складу са свим захтевима докторске дисертације, тако да се начин приказа и тумачења резултата истраживања оцењују позитивном оценом

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Докторска дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација садржи све битне елементе и урађена је у складу са принципима савремених истраживања у области физичког васпитања и спорта.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Докторска дисертација представља оригиналан допринос науци, а добијени резултати имају вредан теоријски и практичан значај. Дисертација значајно доприноси постојећим теоријским сазнањима о релацијама телесне структуре и моторичког статуса деце млађег школског узраста и њиховог квалитета живота повезаног са здрављем. Анализа претходних истраживања указала је на недостатак истраживања квалитета живота повезаног са здрављем на узорцима здраве деце, као и када је реч о релацији моторичког статуса деце и квалитета живота повезаног са здрављем, што је управо било у фокусу дисертације. С обзиром да су оваква истраживања посебно дефицитарна у нашој средини, реализовано истраживање може подстаћи даља истраживања у овој области.

Мерни инструмент Тест развоја крупне моторике-2 (ТГМД-2), први пут је коришћен у Србији и утврђене су његове метријске карактеристике. Тест је могуће примењивати на деци узраста 7-8 година. Може да послужи у сврху идентификације појединаца који заостају у моторичком развоју у односу на своје вршњаке, али и оних коју су значајно испред својих вршњака и у складу с тиме могуће је планирати програме за оптимални моторички развој.

Резултати истраживања указују на значај раног подстицања моторичког развоја и здравог животног стила код деце, који карактеришу редовно бављење физичком активношћу и здрава исхрана. Оптималан ниво моторичких способности, добро развијене фундаменталне моторичке вештине и здрава телесна структура, од великог су значаја за здравље, квалитет живота повезан са здрављем и укупно благостање деце млађег школског узраста.

Родитељи, васпитачи, учитељи и наставници физичког васпитања имају велику улогу у стварању услова за здраво одрастање деце; са поласком у школу, часови физичког васпитања за многу децу представљају једину могућност систематског и стручно вођеног физичког вежбања. Зато учитељи и наставници физичког васпитања преузимају значајну одговорност за даљи развој и подстицање моторичких способности и вештина, које омогућавају деци да се самопоуздано и компетентно укључе у физичку активност и спорт, и обезбеђује висок ниво квалитета живота повезаног са здрављем. Да би учитељи и наставници физичког васпитања могли да одговоре оваквим стручним изазовима, неопходно је обезбедити њихово квалитетно иницијално образовање и континуирано стручно усавршавање, засновано на савременим научним сазнањима и искуствима добре праксе.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања
На основу целовитог увида у дисертацију, Комисија констатује да не постоје недостаци који би утицали на резултате истраживања
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
На основу укупне оцене дисертације, Комисија предлаже да се докторска дисертација Саболча Халашија, под називом „Телесна структура и моторички статус као предиктори квалитета живота деце млађег школског узраста“ прихвати , а кандидату одобри јавна одбрана.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Др Ивана Миловановић, доцент
Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Новом Саду

Др Јосип Лепеш, доцент
Учитељски факултет на мађарском наставном језику
Универзитета у Новом Саду

Др Вишња Ћорђић, редовни професор
Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Новом Саду

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.